

EUROOPA KOHTU OTSUS

18. veebruar 1971*

Kohtuasjas 40/70,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunale civile e penale di Milano poolt esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Sirena S. R. L.

ja

Eda S. R. L.,

Fiorenza Ferrari,

Teresa Formaggia,

Pietro Grugni,

Mario Biraghi,

Natale Mappi,

Sergio Puppo,

Novimpex S. R. L.,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 86 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. M. Donner ja A. Trabucchi, kohtunikud R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore ja H. Kutscher (ettekandja),

kohtujurist: A. Dutheillet de Lamothe,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

OTSUSE

[...]

* Kohtumenetluse keel: itaalia

Põhjendused

¹ Oma 12. juuni 1970. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. juulil 1970, esitas Tribunale di Milano EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks eelotsuse küsimust, mis puudutavad EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 86 tõlgendamist.

Euroopa Kohtult taotletakse eelotsust selle kohta, kas asutamislepingu artiklid 85 ja 86 on „kohaldatavad enne asutamislepingu jõustumist sõlmitud kaubamärgi loovutamise lepingu tagajärgede suhtes” ja kas neid artikleid tuleb tõlgendada selliselt, et need „ei võimalda ühes liikmesriigis seaduslikult registreeritud kaubamärgi omanikul kasutada kaubamärgist tulenevat absoluutset õigust selleks, et keelata kolmandatel isikutel importida ühenduse teistest riikidest kaupu, mis kannavad sama kaubamärki, mis on kaupadele seaduslikult paigutatud nende päritoluriigis”.

² Toimikust ilmneb, et leping, millele siseriiklik kohus viitab, on 1937. aastal sõlmitud kokkulepe, millega Ameerika ettevõtja kui tema poolt valmistatud kosmeetilise ja raviotstarbelise kreemi kaubamärgi omanik „müüs, loovutas ja võõrandas [...] kõik nimetatud kaubamärgiga seotud õigused ” Itaalia territooriumil ühele Itaalia äriühingule, mis sellest ajast peale on tootnud ja müünud nimetatud riigis Itaalia õigusaktide alusel nõuetekohaselt registreeritud sama kaubamärki kandvat kreemi.

Samuti ilmneb toimikust, et põhikohtuasja esemeks on Itaalia äriühingu poolt esitatud kaebus kaubamärgiõiguse väidetava rikkumise kohta, milles taotletakse Saksamaa Liitvabariigist imporditava ja mainitud Ameerika ettevõtjaga Saksamaa territooriumi osas sarnase kokkuleppe sõlminud Saksamaa tootja poolt vaidlusaluse kaubamärgiga varustatud sama liiki kreemi levitamise keelamist Itaalia Vabariigi territooriumil.

³ Seega soovitakse eelotsuse küsimisega teada, kas juhul, kui siseriiklikus õiguses tunnustatakse kaubamärgiomaniku õigust takistada teistest liikmesriikidest pärineva kauba importimist, mõjutab ühenduse õigus sellise õiguse ulatust?

⁴ Asutamislepingu artikkel 85 ja sellele järgnevad artiklid ei käsitle otseselt ühenduse konkurentsisisüsteemi ning tööstus- ja kaubandusomandiõigusi, iseäranis kaubamärgiõigust puudutavate siseriiklike õigusaktide vahelisi seoseid.

Kuna tööstus- ja kaubandusomandi kaitset käsitlevad siseriiklikud eeskirjad ei ole veel ühenduse raames ühtlustatud, võib taolise kaitse siseriiklik iseloom aga takistada nii kaubamärgiga kaitstud kaupade vaba liikumist kui ka ühenduse konkurentsisisüsteemi toimimist.

⁵ Kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete kohaldamisalas on tööstus- ja kaubandusomandi kaitsega põhjendatud impordikeelud ja -piirangud artikli 36 alusel lubatud, tingimusel, et need keelud ja piirangud „ei kujuta endast siiski meelevaldse diskrimineerimise vahendit ega liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist”.

Ehkki artikkel 36 paikneb liikmesriikidevaheliste koguselisi kaubanduspiiranguid käsitlevas asutamislepingu peatükis, on selle aluseks põhimõte, mis on samaväärselt kohaldatav ka konkurentsiküsimuste suhtes selles mõttes, et isegi kui asutamislepingu artiklid 85 ja 86 ei mõjuta liikmesriigi õigusaktidega tunnustatud tööstus- ja kaubandusomandiõiguste olemasolu, siis nende õiguste teostamine võib siiski kuuluda nimetatud sätetega kehtestatud keeldude kohaldamisalasse.

6 Samu kaalutlusi on väljendatud ka komisjoni määruse nr 67/67/EMÜ artiklis 3, mille kohaselt ei ole sama määruse artikli 1 lõikes 1 sätestatud erand kohaldatav eelkõige juhtudel, mil lepinguosalisel kasutavad tööstusomandiõigusi selleks, et takistada edasimüüjatel või tarbijatel ühisturu teistest osadest lepingus sätestatud ning nõuetekohaselt märgistatud ja turule lastud kaupade hankimist või lepingus sätestatud territooriumil nimetatud kaupade müümist”.

Ehkki üheksandast põhjendusest ilmneb selgelt, et nimetatud määruse eesmärk ei ole „kahjustada olemasolevat konkurentsioiguse ja tööstusomandiõiguste vahelist seost”, väljendatakse samas põhjenduses sellegipoolest kavatsust „mitte lubada tööstusomandiõiguste [...] kuritarvitamist absoluutse territoriaalse kaitse tagamise eesmärgil”.

7 Kaubamärgiõiguse teostamisega võib kergesti kaasneda turgude jaotamine ja ühisturu toimimise seisukohalt olulise liikmesriikide vahelise kaupade vaba liikumise kahjustamine.

Lisaks võib kaubamärgiõigust selles kontekstis muudest tööstus- ja kaubandusomandiõigustest eristada seeläbi, et viimatimainitute kaitstavad huvid on tavaliselt olulisemad ja väärivad suuremat kaitset kui tavalise kaubamärgiga kaitstavad huvid.

8 Eelotsuse küsimusega soovitakse eelkõige teada saada seda, milliste asjaolude korral võib kaubamärgiõiguse teostamine kujutada endast artikli 85 lõikes 1 sätestatud keelu rikkumist.

9 Nimetatud sätte kohaselt on ühisturuga kokkusobimatud ja keelatud „kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus”, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on konkurentsi kahjustamine.

Kaubamärgiõigusel iseenesest artikli 85 lõikes 1 osutatud kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse tunnused puuduvad.

Sellegipoolest võib kaubamärgiõiguse teostamine kuuluda asutamislepingus sätestatud keeldude kohaldamisalasse, kui selle õiguse teostamise sisuks, viisiks või tagajärjeks on konkurentsi piiramine.

Seega kui kaubamärgiõigust teostatakse sel teel, et vastav õigus loovutatakse ühes või mitmes liikmesriigis asuvatele kasutajatele, tuleb iga juhtumi puhul eraldi kindlaks teha, kas õiguse sellise kasutamise tagajärjel tekib artiklis 85 sätestatud keeldude kohaldamisalasse kuuluv olukord.

10 Selline olukord võib eeskätt tuleneda kaubamärkide omanike või nende õigusjärglaste vahelistest piiravatest kokkulepetest, mis võimaldavad neil tõkestada importi teistest liikmesriikidest.

Kui sama toodet kaitsvate siseriiklike kaubamärgiõiguste erinevatele kasutajatele paralleelse loovutamise tulemusena taasluuakse liikmesriikide vahel ületamatud piirid, siis võib taoline tegevus mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustada konkurentsi ühisturul.

Olukord oleks teistsugune juhul, kui turu jaotamise vältimiseks sõlmitaks ühe ja sama kaubamärgiga seotud siseriiklike õiguste teostamist käsitlevad kokkulepped selliselt, et kaubamärgiõiguste teostamine saaks kogu ühenduse tasandil toimuda, arvestades konkurentsitingimusi ja turu ühtsust, mis on ühisturu toimimise seisukohalt niivõrd olulised, et nende mittejärgimisega kaasneb artikli 85 alusel kokkolepete tühisus.

¹¹ Seega on artikkel 85 kohaldatav, kui kaubamärgiõiguste teostamisega tõkestatakse selliste erinevatest liikmesriikidest pärinevate kaupade importi, mis kannavad sama kaubamärki seetõttu, et kaubamärgiomanikud on selle kaubamärgi või selle kasutamise õiguse saanud omavaheliste või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete alusel.

Artikli 85 kohaldamist ei takista see, et siseriiklike õigusaktide kohaselt võivad kaubamärgiõiguste aluseks olla nimetatud kokkulepete asemel muud õiguslikud või faktilised asjaolud, näiteks kaubamärgi registreerimine või kaubamärgi takistamatu kasutamine.

¹² Kui konkurentsi piirav tegevus algas enne asutamislepingu jõustumist, on niihästi vajalik kui ka piisav, et selle tegevuse tagajärjed kestavad ka pärast osutatud kuupäeva.

¹³ Selleks, et et konkurentsi piirav tegevus kuuluks artikli 85 lõike 1 kohaldamisalasse, peab see olulisel määral mõjutama liikmesriikidevahelist kaubandust ja piirama konkurentsi ühisturul.

¹⁴ Samuti soovitakse eelotsuse küsimusega teada, millistel tingimustel on kaubamärgiõiguste teostamine ühisturuga kokkusobimatu ja asutamislepingu artikli 86 alusel keelatud.

¹⁵ Nimetatud sätte sõnastusest järeldub selgelt, et keelatud tegevus eeldab kolme elemendi esinemist: turgu valitseva seisundi olemasolu, selle seisundi kuritarvitamine ja võimalus, et seeläbi võidakse mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

¹⁶ Kõigepealt tuleb märkida, et kaubamärgiomanikul ei ole artikli 86 mõistes „turgu valitsevat seisundit” pelgalt seetõttu, et ta võib takistada kolmandatel isikutel sama kaubamärki kandvate toodete müümist liikmesriigi territooriumil.

Kuna nimetatud artikli kohaselt peab taoline seisund võimaldama mõjutada turgu vähemalt „selle olulises osas”, peab kaubamärgiomanikul olema võimalik takistada tõhusat konkurentsi asjaomase turu märkimisväärses osas, arvestades iseäranis sarnaseid kaupu või neid asendavaid kaupu müüvate tootjate ja edasimüüjate olemasolu ja positsiooni.

¹⁷ Turgu valitseva seisundi kuritarvitamise osas tuleb tõdeda, et ehkki toote hinnatase ei pruugi iseenesest viidata nimetatud seisundi kuritarvitamisele, võib selle näol siiski olla tegemist kuritarvitamisele osutava määrava teguriga, kui hinnatase on erakordselt kõrge ning see ei ole kuidagu objektiivselt põhjendatud.

Kohtukulud

Euroopa Kohtule märkusi esitanud komisjoni ja Madalmaade valitsuse kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära poolte ja Euroopa Ühenduste Komisjoni suulised märkused,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 36, 85, 86 ja 177,

võttes arvesse protokollu Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

Euroopa Kohus,

vastuseks Tribunale di Milano 12. juuni 1970. aasta otsusega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

1. a) Asutamislepingu artikkel 85 on kohaldatav, kui kaubamärgiõiguste teostamisega tõkestatakse selliste erinevatest liikmesriikidest pärinevate kaupade importi, mis kannavad sama kaubamärki seetõttu, et kaubamärgiomanikud on selle kaubamärgi või selle kasutamise õiguse saanud omavaheliste või kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete alusel.

b) Kui sellised kokkulepped sõlmiti enne asutamislepingu jõustumist, on niihästi vajalik kui ka piisav, et nende tagajärjed kestavad ka pärast osutatud kuupäeva.

2. a) Kaubamärgiomanikul ei ole asutamislepingu artikli 86 mõistes „turgu valitsevat seisundit” pelgalt seetõttu, et ta võib takistada kolmandatel isikutel sama kaubamärki kandvate toodete müümist liikmesriigi territooriumil. Tal peab ka olema võimalus takistada tõhusat konkurentsi asjaomase turu märkimisväärses osas.

b) Ehkki toote hinnatase ei pruugi iseenesest viidata turgu valitseva seisundi kuritarvitamisele nimetatud artikli mõistes, võib selle näol siiski olla tegemist

kuritarvitamisele osutava määrava teguriga, kui hinnatase on erakordselt kõrge ning see ei ole kuidagi objektiivselt põhjendatud..

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. veebruaril 1971 Luxembourgis.

Lecourt

Donner

Trabucchi

Monaco
Kutscher

Mertens de Wilmars

Pescatore

*Kohtusekretär
nimel*

Presidendi

koja esimees

A. Van Houtte
Donner

A. M.